

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE
PRIVIND EXCEPȚIILE DE NECONSTITUȚIONALITATE

a unui text din articolul 142 alin. (10) din Legea insolvenței

(creanța unui creditor față de debitorii solidari insolvenți)

(sesizarea nr. 156g/2024)

CHIȘINĂU

24 iunie 2025

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A TEZEI A II DIN ARTICOLUL 142 ALIN. (10) DIN LEGEA INSOLVABILITĂȚII

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 17 iulie 2024,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,
Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepțiile de neconstituționalitate a tezei a II din articolul 142 alin. (10) din Legea insolvabilității, ridicate de dna Olga Caminscaia, în interesele SRL „CORTEN-VIN COMPANIE”, în dosarul nr. 2i-36/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central. Excepțiile de neconstituționalitate au fost conexe și trimise la Curtea Constituțională de dl judecător Veaceslav Nicula de la Judecătoria Chișinău, sediul central, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

2. Prin decizia Curții Constituționale din 13 februarie 2025, sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a se prejudeca fondul cauzei.

3. În procesul examinării cauzei, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Uniunii Administratorilor Autorizați și Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova.

4. În ședința plenară publică a Curții, excepția de neconstituționalitate a fost susținută de autoarea sesizării, dna Olga Caminscaia. Parlamentul a fost reprezentat de dl Valeriu Kuciuk, șef al Serviciului reprezentare la Curtea Constituțională și organele de drept din cadrul Direcției generale juridice a secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de dna Natalia Selevestru, secretar de stat al Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării și de dna Ramona Niculcea, consultat principal în cadrul Direcției juridice Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI PRINCIPAL

5. Circumstanțele litigiului principal, așa cum au fost descrise în sesizarea de ridicare a excepției de neconstituționalitate, sunt următoarele.

6. Prin Hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul central, din 16 iulie 2021, la cererea introductivă a creditorului SRL „AGROGLED” în proces de restructurare și la cererea de alăturare a altor creditori a fost intentat procesul de insolabilitate în privința SRL „VEST-RESURS”, a fost desemnat administratorul insolabilității și s-a stabilit data ședinței de validare a creanțelor și a adunării de raportare.

7. În tabelul definitiv al creanțelor *VEST-RESURS* au fost incluși în calitate de creditori, printre alții, „*VICTORIABANK*” SA, „*MOLDINCOMBANK*” SA și „*CORTEN-VIN COMPANIE*” SRL. Creanțele acestor creditori au fost contestate în instanța de insolabilitate.

8. Autoarea sesizării afirmă că creanțele „*VICTORIABANK*” SA și a „*MOLDINCOMBANK*” SA, incluse în tabelul definitiv al creanțelor *VEST-RESURS*, se întemeiază pe contracte de fidejusiune, prin care *VEST-RESURS* a garantat, în calitate de fidejutor, restituirea creditelor contractate de către *AGROGLED*. Astfel, atât debitorul principal [*AGROGLED*], cât și fidejusalul [*VEST-RESURS*] poartă răspundere solidară pentru suma creditelor contractate. În caz de insolabilitate a debitorilor solidari, creditorii obligației solidare pot pretinde să fie incluși în tabelele de creanțe ale ambilor debitori cu valoarea nominală, până va fi complet acoperită (a se vedea teza a I-a a articolului 142 alin. (10) din Legea insolabilității).

9. În pofida faptului că *VICTORIABANK* și *MOLDINCOMBANK*, în calitate de creditori ai unor obligații solidare, au fost parțial satisfăcuți prin distribuții intermediare, precum și prin cesiuni de creanță efectuate benevol de acești creditori, în tabelul definitiv al creanțelor nu s-au făcut ajustările necesare, deoarece o astfel de ajustare este interzisă prin teza a II-a a articolului 142 alin. (10) din Legea insolabilității. Această dispoziție stabilește că nici administratorul insolabilității și, după caz, nici instanța de insolabilitate nu pot modifica tabelele de creanțe ale debitorilor solidari în sensul ajustării lor, dacă creanțele au fost parțial satisfăcute sau cesionate.

10. La 27 și 28 februarie 2024, dna Olga Caminscaia a ridicat, în interesele *CORTEN-VIN COMPANIE*, excepțiile de neconstituționalitate a tezei a II din articolul 142 alin. (10) din Legea insolabilității.

11. Prin Încheierea din 22 aprilie 2024, Judecătoria Chișinău a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

II. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

12. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A TEZEI A II DIN ARTICOLUL 142 ALIN. (10) DIN LEGEA INSOLVABILITĂȚII

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

[...]”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 127

Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

[...]”

13. Prevederile relevante ale Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 sunt următoarele:

Articolul 142

Verificarea creanțelor

„(1) Creanțele se supun procedurii de verificare, prevăzută de prezenta lege, de către administratorul provizoriu sau administratorul insolvenței, sau de lichidator, cu excepția creanțelor constatate prin titluri executorii.

(2) Nu se supun procedurii de verificare creanțele bugetare rezultând dintr-un document executoriu.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A TEZEI A II DIN ARTICOLUL 142 ALIN. (10) DIN LEGEA INSOLVABILITĂȚII

(3) Termenul de verificare a creanțelor și de consemnare în tabelul creanțelor nu va depăși 15 zile lucrătoare. În funcție de circumstanțele cauzei și din motive temeinice, instanța de insolabilitate poate decide o majorare a termenului prevăzut de pînă la 15 zile.

(4) Administratorul insolabilității/lichidatorul procedează de îndată la verificarea fiecărei cereri de admitere înregistrate la instanța de insolabilitate și a documentelor depuse și efectuează o cercetare amănunțită pentru a stabili dacă creanța nu este contestată sau în litigiu, care este valoarea exactă conform actelor din care rezultă creanța și prioritatea fiecărei creanțe.

(5) În vederea îndeplinirii atribuției prevăzute la alin.(4), administratorul insolabilității/lichidatorul va putea solicita reprezentantului debitorului explicații, informații și documente suplimentare, după caz.

(6) Creanțele garantate care nu sunt scadente la data înregistrării cererii de admitere se înscriu în tabelul de creanțe cu întreaga lor valoare. Dacă în patrimoniul debitorului nu mai există bunuri asupra cărora s-au constituit garanții, creanța se înscrie în tabelul definitiv drept creanță chirografară și nu drept creanță garantată.

(7) O creanță se înscrie în tabel ținându-se cont atât de suma datorată efectiv, cât și de dobânda corespunzătoare sau de penalitatea, sau de orice alt accesoriu calculat pînă la data deschiderii procedurii, așa cum rezultă din actele depuse la dosar.

(8) Creanțele constând în obligații care nu au fost calculate în valoare monetară sau a căror valoare este supusă modificării vor fi calculate de către administrator/lichidator și înscrise în tabelul de creanțe cu valoarea nominală pe care o aveau la data deschiderii procedurii. Instanța de insolabilitate va decide asupra oricărei contestații împotriva calculului făcut de administrator/lichidator pentru astfel de creanțe.

(9) Creanțele exprimate în valută străină se înregistrează în unitățile valutare care le identifică și la valoarea lor în lei, la cursul oficial al leului moldovenesc valabil existent la data deschiderii procedurii.

(10) Creanța unui creditor față de mai mulți debitori solidari în raport cu care au fost admise spre examinare cereri introductive va fi înscrisă în toate tabelele de creanțe ale debitorilor cu valoare nominală, pînă va fi complet acoperită. **Nicio reducere a sumei creanței prevăzute în tabelul de creanțe nu va fi făcută în vreunul dintre tabelele de creanțe ale debitorilor, pînă ce creditorul nu este pe deplin satisfăcut, în mijloace bănești sau în bunuri.** Dacă totalul sumelor distribuite creditorului, în toate acțiunile cu debitorii, va depăși totalul sumei care îi este datorată, acesta va trebui să restituie sumele primite în plus, care vor fi reînscrise ca fonduri în patrimoniul debitorilor, proporțional sumelor pe care fiecare dintre debitori le-a plătit peste ceea ce era datorat.

(11) Un creditor care, înainte de înregistrarea unei cereri de validare, a primit o plată parțială pentru creanța sa de la un codebitor sau de la un fidejutor al debitorului poate avea creanța înscrisă în tabelul de creanțe numai pentru partea pe care nu a încasat-o încă.

(12) Un codebitor sau un fidejutor care este îndreptățit la restituire ori la despăgubire din partea debitorului pentru suma plătită va fi trecut în tabelul de creanțe cu suma pe care a plătit-o creditorului. În acest caz, creditorul comun are dreptul de a cere să i se plătească, pînă la achitarea integrală a creanței sale, cota cuvenită codebitorului sau fidejutorului, rămînînd creditor al acestuia doar pentru suma neachitată.

(13) Codebitorul sau fidejutorul debitorului, care pentru asigurarea regresului său are asupra bunurilor acestuia din urmă un drept de garanție, concură la masa credală pentru a face posibilă realizarea garanției sale, dar prețul obținut din vânzarea bunurilor grevate va fi atribuit creditorului, scăzîndu-se din suma ce este datorată.”

ÎN DREPT

I. Argumentele autoarei sesizării

14. Autoarea sesizării susține că norma contestată obligă debitorii solidari insolvari să achite integral valoarea creanței față de creditor. Mai mult, această normă nu doar creează o premisă de favorizare a unuia din creditorii de a obține de la debitorii solidari mai mult decât valoarea creanței pretinse, dar și interzice actualizarea tabelelor definitive ale creanțelor prin reducerea creanței care i-a fost distribuită acestuia sau pe care acesta le-a cesionat în mod legal. Așadar, deși stingerea parțială a creanței de către un debitor solidar conduce la reducerea creanței reale a creditorului, norma contestată nu permite reducerea creanței prevăzute în tabelul de creanțe până la achitarea integrală a acesteia.

15. De asemenea, autoarea menționează că norma contestată afectează grav drepturile sale în comparație cu creditorii care au creanțe parțial satisfăcute, deoarece la adunarea creditorilor votarea se face după principiul „un leu creanță validată este egală cu un vot” (articolul 57 alin. (12) din Legea insolvariității). Prin urmare, un creditor va avea același număr de voturi pe tot parcursul procesului și va acționa cu capacitate deplină, chiar dacă creanța acestuia va fi diminuată treptat odată cu stingerea parțială a creanței. Așadar, un creditor majoritar va influența procedura de insolvaritate dispunând de același număr de voturi pe tot parcursul procesului de insolvaritate, chiar dacă creanța sa a fost stinsă parțial.

16. Autoarea sesizării redă un exemplu în care unui creditor, care deține o creanță în mărime de 100 000 lei față de mai mulți debitori solidari și care reprezintă 51% din masa credală a unei societăți insolvabile, i se achită 90 000 lei de către oricare debitor solidar. Pe baza normei contestate, creanța creditorului nu se reduce, ci se menține înscrisă în Tabelul creanțelor cu aceeași sumă, deși în realitate ea valorează doar 10 000 lei. Totuși, potrivit normei contestate, creditorul votează la adunările creditorilor pe baza sumei inițiale, *i.e.* cu suma de 100 000 lei, deoarece tabelul nu este actualizat.

17. Autoarea sesizării pretinde că dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 8, 16, 23, 46, 54 și 127 din Constituție.

II. Argumentele autorităților și ale organizațiilor care și-au prezentat opiniile

18. În opinia sa, Parlamentul a menționat că norma contestată este instituită de legislator cu scopul protecției intereselor creditorului care are debitori solidari insolvari. Astfel, norma criticată reprezintă o dezvoltare a legislației civile (articolul 1637 alin. (2) din Codul civil) și servește drept garanție pentru creditorul ai cărui debitori solidari au fost afectați de incapacitatea de plată. De asemenea, Parlamentul a notat că, potrivit cazului prezentat, ca urmare a subrogării parțiale a doi creditorii față de bancă în drepturile față de debitorul insolvaribil, a fost modificat tabelul creanțelor debitorului de bază proporțional sumelor stinse. Astfel, nu se poate confirma argumentul autoarei sesizării potrivit căruia norma contestată reprezintă un impediment în înscrierea modificărilor în tabelul creanțelor debitorului și fidejursorului în acest caz.

19. În concluzie, Parlamentul a menționat că statul și-a îndeplinit obligația pozitivă de a adopta măsuri care să asigure respectarea efectivă a

dreptului de proprietate al participanților la circuitul civil, iar alegațiile autoarei se referă, de fapt, la o eventuală aplicare a normelor într-o cauză de insolabilitate și, prin urmare, nu ridică o problemă de constituționalitate.

20. În opinia sa, Guvernul a menționat că un creditor majoritar va continua să exercite aceeași pondere decizională, deși creanța sa a fost diminuată în fapt prin plăți realizate de alți debitori. Aceasta afectează echilibrul democratic intern al procedurii și distorsionează funcția colectivă a adunării creditorilor, contrar scopului stabilit de articolul 1 alin. (1) din Legea insolabilității. Aplicarea rigidă a normei contestate poate crea o disonanță între realitatea patrimonială a debitorului și tabloul juridic al creanțelor, perpetuând în mod artificial creanțele care au fost deja parțial achitate. Prin urmare, într-un sistem de drept care se bazează pe o distribuție echitabilă și pe reflectarea fidelă a masei pasive, o astfel de abordare poate fi apreciată drept contrară articolului 127 din Constituție. În acest sens, creditorii care beneficiază de plăți parțiale din partea unuia dintre debitorii solidari, fără ajustarea corespunzătoare în tabelele altor debitori, continuă să exercite o influență procedurală și să figureze cu valori nerealiste, în timp ce alți creditori sunt reflectați conform creanțelor rămase. Această lipsă de ajustare poate crea o discriminare indirectă, incompatibilă cu articolul 16 din Constituție.

21. De asemenea, în lipsa unei reglementări exprese privind modalitatea de actualizare a creanțelor în tabelele paralele ale debitorilor solidari, debitorii se pot confrunta cu dificultăți în a contesta efectiv valoarea creanței menținute în multiplele proceduri, chiar dacă au efectuat plăți sau dacă alte proceduri au contribuit deja la diminuarea datoriei. Prin urmare, menținerea creanței la valoarea sa integrală în fiecare dintre procedurile deschise împotriva debitorilor solidari, fără ajustare în funcție de recuperările parțiale, poate conduce la o inegalitate între părți.

22. În opinia sa, Uniunea Administratorilor Autorizați a menționat că susține poziția autoarei sesizării și a evidențiat că norma contestată permite ca datele din tabelul definitiv al creanțelor să nu reflecte situația reală existentă la moment și oferă titularului creanței drepturi neproporționale cu valoarea creanței. De asemenea, se face referire la cazul în care un creditor ar putea vota pro sau contra planului procedurii de restructurare. Mai mult, Uniunea consideră că norma criticată îl plasează pe titularul creanței în situație mai favorabilă față de creditorii de același rang, fapt care afectează echitatea procesului.

IV. Aprecieria Curții Constituționale

A. Admisibilitatea

23. Prin decizia din 13 februarie 2025, Curtea a confirmat respectarea condițiilor de admisibilitate a sesizării.

24. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în acest caz controlul constituționalității unor prevederi din Legea insolabilității, ține de competența Curții Constituționale.

25. Curtea a constatat că excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

26. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „nicio reducere a sumei creanței prevăzute în tabelul de creanțe nu va fi făcută în vreunul dintre tabelele de creanțe ale debitorilor, până ce creditorul nu este pe deplin satisfăcut, în mijloace bănești sau în bunuri” din articolul 142 alin. (10) din Legea insolvenței. Curtea a admis că norma contestată ar putea fi aplicată la examinarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate. Curtea a menționat că textul criticat nu a mai constituit anterior obiect al controlului constituționalității.

27. Astfel, pentru ca o excepție de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond, Curtea trebuie să analizeze prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 12 din 6 aprilie 2021, § 29; HCC nr. 4 din 30 ianuarie 2024, § 26).

28. Curtea a reținut că autorul sesizării a menționat incidența articolelor 8 (*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*), 16 (*egalitatea*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) și 127 (*proprietatea*) din Constituție.

29. Referitor la incidența articolului 8 din Constituție, Curtea a notat că acest articol comportă un caracter general și nu poate constitui un reper individual și separat (a se vedea HCC nr. 36 din 23 noiembrie 2021, § 22). De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolele 16, 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 26; HCC nr.13 din 30 aprilie 2024, § 39).

30. Totodată, Curtea a reiterat că dispozițiile constituționale ale articolului 16 devin incidente numai atunci când se demonstrează existența unui tratament diferențiat, precum și în cazul în care tratamentul diferențiat contestat se referă la unul din drepturile fundamentale garantate de Constituție (a se vedea DCC nr. 26 din 16 februarie 2021, § 22).

31. Constituția garantează dreptul la proprietate privată (articolul 46 alin. (1)), ocrotește proprietatea și garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății (articolul 127 alin. (2)).

32. Articolele 46 și 127 din Constituție își găsesc corespondența în dispozițiile articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care garantează dreptul de proprietate. Scopul principal al articolului 1 din Protocolul nr. 1 este de a proteja o persoană împotriva ingerinței nejustificate a statului în respectarea bunurilor sale. Titularul unui drept de creanță față de un debitor al său deține un „bun” în sensul articolului

1 Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană. În prezenta cauză, excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o societate comercială care are o creanță față de un debitor insolubil și, respectiv, a fost inclusă în tabelul definitiv al creanțelor acestui debitor.

33. Curtea Europeană a menționat, în repetate rânduri, că în cazul în care debitorul este o persoană privată sau o societate comercială, creanța pecuniară, chiar și susținută de o hotărâre judecătorească, este mai puțin sigură, deoarece caracterul executoriu al acesteia depinde în mare măsură de solvabilitatea debitorului. Așadar, atunci când debitorul este un actor privat, statul nu este, de regulă, direct răspunzător pentru datoriile actorilor privați, iar obligațiile sale se limitează la acordarea asistenței necesare creditorului. Totuși, este una din responsabilitățile care le revin statelor pe baza articolului 1 din Protocolul nr. 1 de a institui cel puțin un cadru legislativ minim care să includă un for corespunzător care să le permită celor care pretind că dreptul lor a fost încălcat să-și apere în mod efectiv drepturile și să le asigure respectarea lor. Dacă nu ar proceda astfel, statul nu și-ar îndeplini în mod efectiv obligația de a proteja statul de drept și de a preveni arbitrariul (a se vedea *Kotov v. Rusia*, [MC], 3 aprilie 2012, §§ 90, 117).

34. Curtea a observat că Legea insolabilității reglementează îndeosebi relațiile dintre creditori și debitorii aflați în stare de insolabilitate, conținând norme care se referă la satisfacția parțială sau totală a creditorilor, în funcție de clasa și rangul creanței acestora. În acest sens, legislatorul a stabilit că, ori de câte ori creditorul este satisfăcut în procesul de insolabilitate, situația lui urmează a fi modificată/ajustată/corectată. În acest sens, dispozițiile legale prevăd că: (i) în cazul distribuțiilor intermediare, planul de distribuție a masei debitoare va cuprinde în mod obligatoriu datele referitoare la fiecare creditor pentru care se face distribuția, ajustările aduse tabelului definitiv de creanțe (a se vedea articolele 143 alin. (10) și 151 alin. (3)); (ii) în cazul cesiunii creanței, administratorul insolabilității are obligația să documenteze subrogarea în drepturi și să înscrie creditorul cesionar în tabelul creanțelor (articolul 44) cu creanța pe care a preluat-o; (iii) lista creditorilor cu drept de vot poate fi modificată înainte de adunarea creditorilor (articolul 56 alin. (7)), excluzându-se creditorii care au fost pe deplin satisfăcuți sau corectându-se numărul de voturi al celor cărora le-a fost redusă creanța.

35. Curtea a notat că norma contestată are ca obiect de reglementare relația dintre un creditor și doi sau mai mulți debitori solidari aflați în stare de insolabilitate. Cu privire la solidaritatea debitorilor, legislatorul a stabilit că creditorul căruia, pentru aceeași prestație, îi sunt datori debitori solidari poate cere oricărui dintre ei achitarea întregii sume (a se vedea art. 46 alin. (1) din Legea nr. 49/2012 în redactarea de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 313/2024; articolul 796 din Codul civil). Spre deosebire de cele menționate *supra* la § 34, teza a II-a din alineatul (10) al articolului 142 din Legea insolabilității interzice actualizarea tabelului de creanțe al debitorului solidar, chiar dacă pe parcursul procesului de insolabilitate creanța inițială se reduce datorită transmisiunii creanțelor și/sau datorită stingerii parțiale a obligațiilor. În acest sens, norma menționată prevede că „nicio reducere a sumei creanței prevăzute în tabelul de creanțe nu va fi făcută în vreunul dintre tabelele de

creanțe ale debitorilor [solidari], până când creditorul nu este pe deplin satisfăcut, în mijloace bănești sau în bunuri.” Curtea a observat că această dispoziție creează o situație specială creditorilor care au creanțe față de debitori solidari insolvabili în raport cu creditorii care au creanțe ce izvorăsc din obligații simple (cu un singur creditor, un singur debitor și o singură prestație), deoarece orice repartiziune intermediară făcută de administratorul insolvenței acestor din urmă creditori, sau orice cesiune de creanță făcută de ei către alte persoane impune modificarea listei creditorilor cu drept de vot care participă la adunarea creditorilor (a se vedea articolul 56 alin. (7) literele c) și d)), precum și ajustarea tabelului definitiv al creanțelor (a se vedea articolul 151 alin. (3) lit. c)).

36. Pentru a vedea dacă situația specială a creditorilor care au creanțe față de debitori solidari insolvabili nu stabilesc avantaje nejustificate în raport cu alte categorii de creditori ai persoanei insolvente, Curtea va examina constituționalitatea tezei a II din articolul 142 alin. (12) din Legea insolvenței prin prisma prevederilor articolelor 16, 46, 127 și 54 din Constituție.

B. Fondul cauzei

37. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că dreptul de proprietate, garantat de articolul 46 din Constituție, nu este un drept absolut, poate suporta limitări și este susceptibil de ingerințe ale statului în ceea ce privește exercitarea atributelor sale. Limitarea exercițiului acestui drept poate fi impusă de necesitatea asigurării unui echilibru între interesele individuale și interesul general, iar uneori are ca scop protecția drepturilor și a libertăților altor persoane (a se vedea DCC nr. 9 din 20 ianuarie 2022, § 25). Totuși, aceste restrângeri trebuie să respecte cerințele prevăzute de articolul 54 din Constituție, și anume să fie prevăzute de lege, să urmărească unul sau mai multe dintre scopurile legitime stabilite la acest articol, să fie necesare și proporționale cu situația care le-a determinat (HCC nr. 20 din 26 decembrie 2024, § 119).

Cu privire la respectarea standardului calității legii (dacă ingerința este „prevăzută de lege”)

38. Curtea Europeană a reiterat, în jurisprudența sa, că o condiție esențială pentru ca o ingerință să fie considerată compatibilă cu articolul 1 din Protocolul nr. 1 este ca aceasta să fie legală, „că prima și cea mai importantă cerință a articolului 1 din Protocolul nr. 1 este ca orice ingerință a unei autorități publice în exercitarea pașnică a bunurilor să fie legală”. Totuși, principiul legalității presupune, de asemenea, ca dispozițiile aplicabile de drept intern să fie suficient de accesibile, precise și previzibile (*Beyeler v. Italia* [MC], 5 ianuarie 2000, §§ 108-109).

39. Curtea notează că expresia „prevăzută de lege” presupune, între altele, ca legea să întrunească standardul calității, *i.e.* ca aceasta să fie accesibilă și previzibilă (a se vedea HCC nr. 37 din 7 decembrie 2021, § 53; HCC nr. 39 din 21 decembrie 2021, § 39).

40. Referitor la condiția accesibilității, Curtea reține că prevederile criticate corespund acestui criteriu, deoarece au fost publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, prin urmare, se operează prezumția cunoașterii legii.

41. Cu referire la condiția previzibilității, Curtea menționează că teza a II-a articolului 142 alin. (10) din Legea insolabilității stabilește că nicio reducere a sumei creanței prevăzute în tabelul de creanțe nu va fi făcută în vreunul dintre tabelele de creanțe ale debitorilor solidari, până când creditorul nu este pe deplin satisfăcut, în mijloace bănești sau în bunuri.

42. Așadar, Curtea observă că textul normei contestate nu ridică vreo problemă din perspectiva standardului calității legii, fiind accesibil, clar și previzibil. Curtea precizează că exigența legalității ingerinței este îndeplinită.

Cu privire la existența unui scop legitim

43. Curtea reiterează că una dintre condițiile obligatorii pe care trebuie să le respecte ingerințele în articolul 46 este ca acestea să urmărească cel puțin un scop legitim prevăzut de articolul 54 alin. (2) din Constituție.

44. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că scopul general al Legii insolabilității constă în satisfacerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului prin aplicarea față de acesta a procedurii de restructurare sau a procedurii falimentului și prin distribuirea produsului finit (HCC nr. 16 din 9 iunie 2020, § 61; HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 55). Acest scop general ține de asigurarea stabilității și a disciplinei financiare în economia de piață (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Lekić v. Slovenia* [MC], 11 decembrie 2018, § 106). Asigurarea stabilității și a disciplinei financiare în economia de piață contribuie la bunăstarea economică a țării, care reprezintă un scop legitim, prevăzut de articolul 54 alin. (2) din Constituție.

45. Legislatorul național a recunoscut calitatea de creditor persoanelor fizice și juridice care dețin un drept de creanță asupra patrimoniului debitorului insolubil și care, fie că sunt asigurați cu garanții reale (creditori garantați), fie că nu dețin astfel de garanții (creditori chirografari), sunt grupați în clase și ranguri. Creanțele recunoscute de administratorul insolabilității/lichidator se includ în tabelul definitiv al creanțelor cu precizarea că sunt chirografare, garantate, sub condiție, scadente sau nescadente, cu menționarea creditorului, a sumei solicitate de acesta și a sumei acceptate de administrator (articolele 2, 29 alin. (4), 140 alin. (4) și 143 alineatele (3) și (4) din Legea insolabilității). Creditorii persoanei insolubile, în funcție de clasă și rang, sunt supuși unui tratament juridic egal, fără discriminări, pentru a suporta, în mod proporțional, eventualele prejudicii pe care le-ar putea provoca debitorul lor comun (a se vedea articolul 2, definițiile pentru procedura colectivă, procedura falimentului și articolele 41, 42, 50 din Lege).

46. În pofida reglementărilor privind tratamentul egal, legislatorul a stabilit imperativ că, spre deosebire de alți creditori, creditorul, căruia pentru aceeași prestație îi sunt datori debitori solidari, va fi menținut în tabelele de creanțe ale debitorilor insolubili cu suma inițială a creanței până ce „nu este pe deplin satisfăcut” (articolul 142 alin. (10) din Lege), chiar dacă, între timp, s-au făcut

repartiții intermediare de către unul sau mai mulți debitori solidari sau creditorul însuși a cesionat parțial creanța către o altă persoană.

47. Din analiza comparativă a situației unui simplu creditor cu cea a creditorului care are debitori solidari, Curtea reține că norma contestată creează o situație favorabilă pentru creditorii care au debitori solidari. Acest avantaj se manifestă nu doar prin faptul că ei ar putea participa la ședințele adunării creditorilor și să voteze pentru chestiunile de pe ordinea de zi cu numărul inițial de voturi, chiar dacă creanța a fost parțial stinsă/cesionată, dar și prin faptul că ei au posibilitatea de a fi satisfăcuți în proporții ce depășesc valoarea totală a prestației din contul patrimoniului debitorilor solidari.

48. Curtea notează că respectarea principiului egalității presupune acordarea acelorași avantaje tuturor persoanelor aflate în situații similare, cu excepția cazului în care se demonstrează că tratamentul diferențiat este justificat în mod obiectiv și rezonabil. Această condiție demonstrează că principiul egalității nu are în vedere interzicerea oricărui tratament diferențiat, ci doar a tratamentelor diferențiate nejustificate (a se vedea HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 60; HCC nr. 30 din 23 septembrie 2021, § 65).

49. Curtea Europeană a subliniat că, pentru a exista o problemă din perspectiva articolului 14, trebuie să existe un tratament diferențiat aplicat persoanelor aflate în situații comparabile. Un asemenea tratament diferențiat este discriminatoriu dacă nu are nicio justificare obiectivă și rezonabilă; cu alte cuvinte, dacă nu urmărește un scop legitim sau dacă nu există o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit, în sensul articolului 14. Noțiunea de discriminare include, de asemenea, cazurile în care o persoană sau un grup este tratat, fără o justificare adecvată, mai puțin favorabil decât altul, chiar dacă tratamentul mai favorabil nu este cerut de Convenție (a se vedea *Emel Boyraz v. Turcia*, 2 decembrie 2014, § 50; *Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții v. România* [MC], 29 noiembrie 2016, § 164).

50. Așadar, Curtea concluzionează că norma contestată avantajează creditorii unor obligații solidare în raport cu ceilalți creditori prin menținerea creanței la valoarea înscrisă inițial în tabelul de creanțe al fiecărui debitor insolubil chiar dacă acești creditori au fost parțial satisfăcuți de unul sau mai mulți debitori solidari și chiar dacă suma prestațiilor achitate depășește valoarea întregii creanțe. Mai mult, creditorul unei obligații solidare care și-a cesionat parțial creanța sau a fost satisfăcut parțial prin distribuții intermediare continuă să participe la adunarea creditorilor a fiecărui debitor solidar cu numărul de voturi pe care l-a avut în cadrul validării creanțelor, chiar dacă creanța lui s-a redus, pe când creanțele celorlalți creditori de aceeași clasă sau de același rang față de debitorul insolubil vor fi ajustate la noile realități, reducându-li-se proporțional și numărul de voturi pe care le au în cadrul adunării creditorilor.

51. Curtea constată că norma criticată instituie un tratament diferențiat între creditori și este lipsită de un scop legitim prevăzut de articolul 54 alin. (2) din Constituție. Având în vedere această concluzie, Curtea nu va trece la următoarea etapă a testului.

52. Așadar, în lipsa unui scop legitim, Curtea constată o intruziune în dreptul de proprietate al creditorului, care nu îndeplinește condiția impusă de

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A TEZEI A II DIN ARTICOLUL 142 ALIN. (10) DIN LEGEA INSOLVABILITĂȚII

articolele 16 și 54 alin. (2) din Constituție. Prin urmare, textul „nicio reducere a sumei creanței prevăzute în tabelul de creanțe nu va fi făcută în vreunul dintre tabelele de creanțe ale debitorilor, până ce creditorul nu este pe deplin satisfăcut, în mijloace bănești sau în bunuri” din articolul 142 alin. (10) din Legea insolabilității este neconstituțional.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 alin. (2) din Constituție, 37 și 38 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite* sesizarea privind excepțiile de neconstituționalitate a textului „nicio reducere a sumei creanței prevăzute în tabelul de creanțe nu va fi făcută în vreunul dintre tabelele de creanțe ale debitorilor, până ce creditorul nu este pe deplin satisfăcut, în mijloace bănești sau în bunuri” din articolul 142 alin. (10) din Legea insolabilității, ridicate de dna Olga Caminscaia, în interesele „CORTEN-VIN COMPANIE” SRL, în dosarul nr. 2i-36/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. *Se declară neconstituțional* textul „nicio reducere a sumei creanței prevăzute în tabelul de creanțe nu va fi făcută în vreunul dintre tabelele de creanțe ale debitorilor, până ce creditorul nu este pe deplin satisfăcut, în mijloace bănești sau în bunuri” din articolul 142 alin. (10) din Legea insolabilității.

3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 24 iunie 2025

HCC nr. 8

Dosarul nr. 156g/2024